

יבמות ב

משה שווערד

הקדמה

דברים פרשת כי תצא פרק כה

(ה) כִּי־יָשְׁבוּ אַחֵים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֶן אִי־לֹו לֹא־תִהְיֶה אֲשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה:

(ה) כִּי־יָשְׁבוּ אַחֵים [מִן הָאֵב (1)] יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֶן אִי־לֹו [זרע - אפילו נכד (2)] לֹא־תִהְיֶה אֲשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ [יבום רק מתרת אשת אח (4) ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח: יח וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּה לֹא תִקַּח לְעָרֵר לְגִלּוֹת עֲרֻמָּה עָלֶיהָ בְּתִיָּה:] [ורק מותר באשת אח ע"י יבום, ואם אסורה ליבם-עדיין חל עליה איסור אשת אח (5)] וּלְקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּבְמָה:

(ו) וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תִּלְדַּע יָקוּם עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: (ז) וְאִם־לֹא יִהְיֶה הָאִישׁ לְקַחַת אֶת־יְבָמָתוֹ וְעָלְתָה יְבָמָתוֹ הַשְּׂעִרָה אֶל־הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יָבָמִי לְקַחְתִּי שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יָבָמִי: (ח) וְקָרְאוּ־לוֹ זְקֵנֵי־עִירוֹ וְדָבְרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא תִפְצְתִי לְקַחְתָּהּ: (ט) וּנְגִיֶשָׁה יְבָמָתוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחִלְצָהּ נִעְלָו מֵעַל רִגְלוֹ [כל שאינה ראויה ליבום- אינה ראויה לחליצה (6)] וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִבְנֶה אֶת־בֵּית אָחִיו [בית אחד הוא בונה (3)] [בית שיכול לבנותו כולו בונה מקצתו, ובית שאינו יכול לבנותו כולו, אינו בונה אף מקצתו. שהערה פוטרת אף צרותיה (7)]: (י) וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֵלֹוץ הַנִּעַל:

• ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח: יח וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּה לֹא תִקַּח לְעָרֵר [שהערה פוטרת אף צרות צרותיה (8)] לְגִלּוֹת עֲרֻמָּה עָלֶיהָ בְּתִיָּה:

1. תוספות מועד קטן דף כח/ב

בלע המות - כדי לסיים בדבר הטוב משום דמועד קטן הוא סוף סדר מועד ומה"ט מתרץ הרב רבי יעקב מאורלייני"ש הא דאתחיל סדר נשים בט"ו נשים אע"ג דאתחיל בפורענותא לא מתחיל כדאמרינן ביש נוחלין (ב"ב דף קח.). [1] ותירצ דסומכין פורענותא דסמכינן פורענותא לפורענותא ונחמתא לנחמתא:

2. שערים מצויינים בהלכה

להסמין פורענותא לפורענותא. אבל רש"י (בהעלותך י-לה) כתב, דלהכי נכתב "ויהי בנסוע" שלא במקומו, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות. וזהו כשיטת רשב"ג במס' שבת (קטו.; קטז.), ורבי (שם) חולק וסובר דעשה לו סימניות מפני שהוא ספר חשוב בפני עצמו, ע"ש. והתוס' יו"ט (אבות פ"ה מ"ד) כתב, דסתם מתני' במס' ידים (פ"ג מ"ה) אתיא כוותיה דרבי, ולפי זה אין להפסיק בין פורענותא לפורענותא. וכ"ה בגמ' ב"ב (יד:): סמכינן חורבנא לחורבנא כו'. ועי' בתוס' מו"ק (כח. ד"ה בלע המות). אבל הרמב"ם (הקדמה לפי המשניות) כתב, דמס' חגיגה הוא סוף סדר מועד.

דף ב. הקשו בתוס' ישנים למה התחילו סדר נשים במס' יבמות, הא אתחולי בפורענותא לא מתחלינן, כדאמרינן בגמ' ב"ב (יד: קח.). והו"ל להתחיל במס' קידושין וכתובות כו', ותירצו משום דדרשינן (שבת לא.) עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, וכיון דמסיים סדר מועד במס' מועד קטן, דהוי פורענותא, לכך התחיל סדר נשים במס' יבמות

3. תוספות ישנים מסכת יבמות דף ב עמוד א

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן. [2] אי נמי מפרש תחלה איזו אשה אסורה ואיזו אשה מותרת והדר מפרש כולו מילי דנשים. [3] ועוד י"ל משום דהיא מצוה ראשונה שאירעה בנשים כדכתיב בתמר בא אל אשת אחיך ויבם אותה:

4. סוכת דוד

א) במתניתין, חמש עשרה נשים וכו', ועיין הוי"ט בפתיחה, שהביא דברי הרמב"ם שכתב הטעם שהצריכוהו להתחיל ביבמות ולא התחיל בכתובות (שהוא ענין נישואין) ועיון השכל נותן שהיתה ראוי להקדים (כתובות) אבל עשה זה מפני שהנשואים הוא דבר עומד ברשות אדם ורצונו דאין לבי"ד לכופף אדם עד שישא אשה, אבל היבום הוא מצרכה לעשותו ולומר לו או הלוח או יבם והתחלה בדברים המוכרחים הוא הנכון והראוי מן הדבר שאינם מוכרחים ועל כן התחיל ביבמות וסדר אח"כ כתובות עכ"ל.

ג) והתוי"ט כתב עוד טעם שהסדים מסכת יבמות, לפי שבה נתפרשו האסורים לבא בקהל, וזה ראוי להקדים לדיני אישות, עוד טעם שקדים יבמות, לפי שהיבום הוא לקיים שתי מצות אחת להקים לאחיו שם ואחת לקיים פו"ר, ומקרא מלא טובים השנים מן האחד.

5. המאירי על מסכת מגילה דף כא/ב

... שאין כל המצות בדין זה וכמה מצות נעשות בלא ברכה עשיית מעקה ועשיית דין עזיבה ופריקה השמטת כספים וקרקעות שלוח עבדים והענקתם ועמידה מפני הרב ומורא וכבוד אב ואם ונתינת הצדקה והלואה לעני השבת גולה והשבת אבידה ועזבת לקט שכחה פאה ופרט ועוללות ונתינת מעשר עני והשבת העבוט ושלוה הקן ושמחת גר יתום ואלמנה מצות יבום וחליצה וכן הרבה אלא שיש מי שכולל בזה שכל אלו אינן חובה קבועה על אדם אלא כשיזדמן אותו ענין לידו ובכל כיוצא בזה אין כאן ברכה

6. א"ת-ברכת המצוות

ג) אין מברכים על מצוה הבאה מתוך עברה, כגון השבת הגולה והחזרת הרבית, שלא צונו השם לנוול כדי להשיב, וכן עריפת פטריחמורס שבאה על ידי עברה שלא פדה אותו, וכן שריפת נותר שבאה על ידי עברת הלואי של לא תוותר, וכל כיוצא בזה, ובטעם זה אין מברכים על החליצה, שבאה על ידי עברה, שלא חפץ לקיים מצות יבום, וכן אין מברכים על הנדושים, לפי שאמרנו שנאוי

נכודם ואין כאן מצוה, ואף על פי שמצות יבום ונישואין אף הן תלויות בדעת אחרים, שמא תימנע האשה ולא תרצה להנישא לו, מכל מקום מברכים עליהן, לפי שצונו מצוה של חובה המוטלת על האיש מצד עצמי, מה שאין כן מצות של נמילות

המשתלחין ויש בה עברה, ואף על פי שיש נשים שמצוה לנדותן, כגון אלו שאמרו כושין אותם להוציאן, או פי' שישתתה עשר ימים ולא ילדוהו, מכל מקום כגון שבציקר הנדושים אין ברכה לא חלקו

7. א"ת-יבום

אין מברכים ברכת המצוות על החליצה, ויש מי שכתב שכל יבום לברך על מצות החליצה, על הברכה שמברך הגורל יבדושים לאחר החליצה, עי' להלן: סידורה. כבוד מצות חליצה, יש שכתבו שאינה מצוה חובת, ואם אין הוכחה רוצה להנישא ואין הוכח מקפיד על זה שהיא וקוקה לה הישות ביום שלא לחלוץ, שאין החליצה באה אלא כדי להתיר הוכחה להנישא לשוקק, ולכן כל שהיא אסורה להנישא אפילו לאחר שתחלוץ, כגון שהיא קטלנית, אין כופים אותו לחלוץ להי' בדרך שבופים כשאר מצוות עשהי, לפי שאין החליצה מצוה חיובית, אלא שכתבו על פי הוזהר, שאפילו אינה רוצה להנישא מצוה לחלוץ, ויש חולקים וסוברים שהחליצה מצוה חיובית היא, ואפילו נהרצו עניהם שלא לייבם ולא לחלוץ, אין יבועים להם, אלא מצוה עליהם לחלוץ, ואפילו היתה קטלנית כופים את היבם לחלוץ להי' משום מצות החליצה, וכן כתבו ראשונים שיבם שאינו רוצה לייבם ולא לחלוץ יבועים אותו, הרי זה משום שמצוה עליו או לייבם או לחלוץ וכופים על המצוות, וכן כשהוכחה אינה רוצה לחלוץ

מצות יבום יש סוברים שמברכים עליה, כדרך שמברכים על שאר מצוות, ואומר: אשר קדשנו במצוותיו וציונו על בעילת יבמה, והיבם הוא שמברך, אבל היבמה אינה מברכת, שהיא אינה מצוה במצות יבום, להסוברים כן, אימתי הוא מברך, נחלקו בדברי יש סוברים לאחר הביאה, כמו כל מצוה תלויה באדם אחר שאין מברכים עליה אלא לאחר עשייתה, להסוברים כן, שמא לאחר שוברך לא תרצה היבמה להתייבם, ותהא ברכתו לבטלה, ויש סוברים שמברך קודם הביאה, ויש חולקים וסוברים שאין מברכים על מצות יבום כל עיקר, לפי שאינו ראוי לברך קודם ביאה, משום: ולא יראה כן ערות דברי, כדרך שטעמו זה אין מברכים בקדושי ביאה, או לפי שאין מברכים על מצוה שאין עיקרה מצוה, ועיקרה של מצות יבום הוא משום פרייה ורבייה, והאשה אינה מצוה על פרייה ורבייה, ולכן אף

האיש אינו מברך עליה, או לפי שאין מברכים על מצוה שלעולם חייב בה ואין עתים להפטר ממנה.

8. תוספות מסכת יבמות דף ב עמוד א

ואחות אשתו - אין להקשות דנדה תאסר ליבם אע"פ שמטתה אח"כ כמו אחות אשתו שאין מתייבמת אפי' מתה אשתו אחרי כן דלא דמי דאחות אשה ושאר עריות האיסור עומד על היבם טפי משאר בני אדם אבל נדה לכ"ע אסירא ואפילו בנדתה משמע בפסחים ס"פ אלו דברים (ד' עב:) דבת ייבום היא דקאמר ר' יוחנן אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור ופריך עלה מאי שנא יבמתו דקעביד מצוה כו' משמע דקני לה ועוד נראה לחלק דאחות אשה אע"פ שמתה אשתו אחרי כן שוב לא תזקק לייבום כיון שנפטרה שעה אחת משום שנאמר דרכיה דרכי נועם (משלי ג) כדאמר ביש מותרות (לקמן ד' פז:) ואפי' היכא דלא מידחייא מהאי ביתא לגמרי כגון שיש אחים אחרים אסורה לזה שמתה אשתו כדאמר בפ' ד' אחין (לקמן דף כז:) כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסורה דאין זה דרכי נועם אם יש לה להזדקק לזה שנפטרה הימנו אבל נדה דרכי נועם היא דלבעלה נמי צריכה להמתין עד שתטהר וגבי קטן לקמן בפרק ב"ש (ד' קיא:) דקאמר רבה בלאו הכי נמי לא מצית אמרת מי איכא מידי דהשתא אסורה ליה ובתר הכי שריא ליה והא אמר רב כו' התם נמי אין זה דרכי נועם אם צריכה להמתין עד שיגדיל אבל מה שממתנת מחמת שהוא קטן ואינו ראוי לביאה הוי שפיר דרכי נועם דאינו מחמת איסורא והוי כאילו הלך יבם למדינת הים.

9. סוכת דוד

(לא) הנה נראה להסביר החילוק של הרא"ש ומסתמא זה נמי תירוץ התוס' אלא שהרא"ש הוסיף לבאר, דכל עריות הוי איסור אישות דאשה כזאת אינה ראוי לישא שהרי התורה הקפידה על גישואין כאלו, וגם אשת איש הוי איסור אישות והרא"י דהא באמת לא תפסי קידושין בכל הני, וזהו דכתב הרא"ש שאסורות משום קורבה ומותרות לשאר העולם, אבל נדה הוי רק איסור ביאה, ואפילו זהו ביאה של עריות מי"מ לא אסור האישות, רק הביאה, והרא"י דזהו איסור ביאה שהרי אסורה לכל העולם

וג"כ לבעלה ונמצא שאינה דין ערוה לגבי פטור יבום, דלענין פטור יבום בעינן שתהא ערוה לענין אישות דרק בערוה של אישות ליכא נמי זיקת יבום להתורה אסרה אישות כזאת וזיקה הא הוי מקצת אישות, ובנדה הלא תופס קידושין ואסורה נמי לבעלה ולא אסרה תורה האישות רק הביאה ולכן לא דמי זה לערוה דאחרי"א.

10. סוכת דוד

סא) במתניתין, ואשת אחיו שלא הוי בעולמו, ועיין תוס' לקמן י"ז: ד"ה אשת אחיו, שהקשו דלמה לן קרא דישבו אחים יחדיו ותיפוק ל"י מדכתיב דרכי דרכי נועם וכו' ותירצו דאיצטריך להיכא דחמותה של יבמה מעוברת דהוי שפיר דרכי נועם ותמתין שמא תלד זכר ותהא זקוקה לו עכ"ל, והקשה הרעק"א דהא בחמותה מעוברת מותרת להנשא וא"צ להמתין דהוי רוב להתיר מחצה נקבות ומיעוט מפילות וא"כ שוב שייך בו דרכי נועם עכ"ל.

11. תוספות מסכת יבמות דף ב עמוד א

בגמ' קתני בהדיא בשמעתין (לקמן ד' ג:) צרות צרותיהן מנין ת"ל לצרור ולא לצור ולקמן (ד' יג.) דקא בעי מנה"מ לא אצרות צרותיהן קאמר דבהדיא דריש להו בברייתא מלצרור אלא על אפי' הן מאה דמתניתין קאי ואמר רב יהודה דכולהו משמעיעי מלצרור ורב אשי סבר דמלצרור לא משמע אלא תרי ואפילו הן מאה מסברא נפקי דצרתה מ"ט אסורה כל כך שאוסרת גם צרתה דבמקום ערוה קיימא צרת צרתה נמי תאסור צרה אחרת דבמקום ערוה קיימא.

12. רבי עקיבא איגר מסכת יבמות דף ב עמוד א

ואשת אחיו מאמו. הא דלא חשיב ג"כ אשת אחיו מאביו והיינו בגוונא דמתניתין לקמן ל"ב ע"א דכשמת אחיו נפלה לפניו אחות אשתו ואח"כ מתה אשתו דתו לא אסירא משום אחות אשתו ואעפ"כ אסור לו כיון דנאסרה עליו שעה א' וא"כ אסורה לו רק

משום אשת אח מאביו ואח"כ נשאה אחיו ומת דפוטרת צרתה. צ"ל כיון דמכח אחות אשתו אסירא בכלל אחות אשה היא. תוס' דף ל"ב ע"א ד"ה לא פקע, וקשה לי דלמאי צריך קרא לצרת צרתה הא הצרה הנפטרת בלא יבום נשארה לו באיסור אשת אחיו מאביו והיא עצמה ערוה וממילא צרת צרתה היא צרת ערוה דאשת אחיו מאביו וצ"ע ורש"י כתב כך ממש בדף ח' ע"ב ד"ה א"כ וכו' דלרבי דלא דריש לצרור דמ"מ צרת צרתה ידעינן כמו דידעינן צרת ערוה מן הקרא ולקחה דבעינן דאי בעיא נסיב האי ואי בעי נסיב האי. א"כ ממילא כשנפלה לו צרת ערוה מאחיו נדחית ממנו נאסרת עליו עולמית משום אשת אח וכשנתייבמה לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת וחזרה ונפלה לפני זה קרינן בזה ולקחה דאי בעי האי אסורה לו משום אשת אח וממילא צרתה היא צרת ערוה ממש וכנ"ל

13. חזון איש אה"ע סימן קל ס"ק ט

ט) יש לעי' געטת הרמב"ן דכועה פטורה מן החליצה ומן היבום מקרא דאחר וכמש"ל בק"ח, נזה עי' קרא נמפטר לרסה, הא כיון דאינה זקוקה הי"ב נה באיסור אשת אח, ומ"ש זו מאשת אחיו נחמנו, ולא"ל שנה היה בעיננו, שפוטרין לרשותה, וכן יש להקשות בדברי תו יבמות ג' צ' ד"ה נפי, שבי' לרסה לרסה צבועה אינה פטורה דלא חמירא איסור צבוע מצבוע, ולאכתי הפטור משום אשת אח, וגם למה לי קרא י"ג א' לרסה לרסה, וכן בקי הגרש"ח [וגראה דאש"ג דפטורה מן החליצה ומן היבום, מ"מ ו"ל כיון דאין חסרון צורה ענמה, אלא כיון דהיא לרסה ערוה מנעמה חורה מחליצה ויבום, אינה ראויה נמפטר לרסה וכמו שבי' הרשב"ח בע"מ שלא תנשאי לפנוגי, דאש"ג דפטורה חורה מזוקה וכמש"ל סק"ח, מ"מ אינה פוטרת את הלה, כיון דגם היא ראויה עתה ליבום, ולזה אלעריך קרא נמחשב לרסה כערוה, ואש"ג דכי נסיב אחיו את הלה ומת, לא אלעריך קרא לרסה ענמה שאינה מתיבמת וע"כ דחשיבה אשת אח המה הראשון, ולא"כ היא ערוה ענמה עתה, ו"ל נהי דהיא ענמה פטורה, כיון דנפיקה כשמת אח השני ביבום אשת אחיו שמת הראשון, מיבם השנישוי ולא נאסר עניו, משום איסור אשת אח המה הראשון, ועכשו הוי שנה במקום מלוה, נענין הראשון, [ואין נומר דאיסור ה"ל הראשון פקע ציבום דידהי' דשלוהתה דלחין קעביד, דלכתי גר"י דניה ל"י שניחתה דלחין קעביד יבמות ו' צ' מאי איבא נמינר, ומיכו אפשר דנלוהתה שהשתמש בהיתרה מודה ר"ע] אלא כיון דיבום הוא כקס במקום המת ומשנים אישות דמת השיב ביבום הוא צבועה ראשונה, חס היכי דהיה יכול ליבם צנפילה ראשונה משא"כ צורה, כי היכי דנפיקה ראשונה הסורה הי"ג אסורה צנפילה שני, ומיכו נמפטר לרסה כי היכי דנפיקה ראשונה אינה פוטרת לרסה, הי"ג צנפילה שני, כיון דאין צה בעלמה חסרון צנפילה ראשונה, וכן בע"מ שנה תנשאי לפנוגי, שן הרשב"ח שאינה פוטרת לרסה, אם נשאת למה השני ומת וחזרה ונפלה לפני האת האסור צה משום התנאי, אינה פוטרת לרסה גם צנפילה שני, דלכ"כ לכתי משכחת לה ט"ז ערוה פוטרת לרשותה כה"ג.

14. תוספות מסכת יבמות דף ב עמוד ב

או שנמצאו אילונית - דאילונית קדושי טעות הן ולא היתה אשת אחיו ותימה [דאמרין] (לקמן ד' סא:) קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין כו' קטנה שמא תמצא אילונית ואמאי תתייבם ממה נפשך דאם אינה אילונית שפיר מייבם ואם היא אילונית נמי שרי דלא היתה אשת אחיו ואר"ת דהיא בקבלה עילויה וכה"ג משני בריש בן סורר (סנהדרין סט:) וה"ר אברהם מבורגווילה תירץ בנמצאת אילונית בחיי האב והקפיד אבל לאחר מיתה דלמא אם היה קיים לא היה מקפיד ולא נהירא דבהדיא קתני בתוספתא (פ"א) נמצאו אילונית בין בחיי הבעל בין לאחר מיתה צרותיהן מותרות ...

בא"ד ואר"ת דהכיז נקבלה עילויה. פי' דקבלה בעלה
 עילויה דאפילו אם תמלא אילוניות חפץ הוא צב.
 ועיין בחוס' רעק"א (על משניות צאות ז') שהקשה על
 הירון דר"ת ז"ל, וקשה לי מסוגיא דיצמות דף ס"א
 ע"ב דדייקין דר' אליעזר ע"כ לא ס"ל כר' מאיר דחיישין
 למיעוטא מדקתני ר' אליעזר אומר קטנה מהייצמת ואינה
 חוללת, ומאי ראייה דלמא הברייתא מיירי בסתם ומש"ה
 מהייצמת מכת ממ"ג הג"ל דאם היא אילוניות אינה
 אשה אחיו ול"ע עכ"ל. ועיין מה שחירלו על קושיא זו
 הערוך לנר ורש"ש.

בא"ד וי"ד אברהם מצורגויילב הירן, דהכא מיירי
 (כ"ל, מהגהות ר' שמחה מדעסוי ז"ל ובחוס'
 הרא"ש איתא "דמתני" צנמלאת וכו') צנמלאת אילוניות
 וכו'. פי' דרצונו אברהם כווצר דאפילו בשלא הכיר צב
 אפ"ה לא היו צודאי קידושי טעות (כמו שסוצר הר"ת),
 דאיכא מאן דלא קפיד אפילו אם אשמו תהיב אילוניות,
 ורק מה דקתני צמתני דאם נמלאו אילוניות לרוחיהן
 מיתרות משום דאילוניות קידושי טעות הן כיון שלא הכיר

צב, מיירי צנמלאת אילוניות צחיי הבעל ואמר דמקפיד
 אבל כל זמן שלא אמר דמקפיד אגן לא מחזיקין הקידושין
 לעשות משום דאפשר דאינו מקפיד, ממילא החס גבי
 קטנה דאם תמלא אילוניות אינו אלא לאחר מיתת הבעל
 (דהא הבעל מת כשהיא קטנה ואז לא אפשר לידע אם
 היא אילוניות), ולא ה"י לנו גילוי דעת אם הוא מקפיד או
 לא אסורה משום דאפשר דאינו היה קיים היה אומר לנו
 דאינו מקפיד (ולא לריך לאוקמי כמו שפי' ר"ת דדוקא
 צבקבלה עילויה אסורה דאפילו בלאו זה אסורה מכת
 ספק וכדפירשתי).

ועיין בערוך לנר שכתב דע"כ לדעת הר"א מצורגויילב
 נחשב הך אם מקפיד אי לא כספק גמור ולא
 אמרינן דאינו מקפידין הוי מיעוטא, דאי מיעוטא הוי כרי
 הוי כאן מיעוטא דמיעוטא כיון דאילוניות גופא מיעוטא
 הוי, וגם ר"מ לא חייש למיעוטא דמיעוטא כדאמרינן נדה